

F

fal (de & it) = val

Touw of lijn waar je iets mee ophijst of neerlaat. Er wordt zowel **de fal** als (vroeger vaker) **it fal** gezegd. De fok wordt gehesen en gestreken met de **fokkefal** ► **fok**. De **klau** van de **gaffel**(2) van het zeil wordt omhoog gehaald met de **klaufal**, of de **seilsfal** die het dichtst bij de **mêst** wordt bevestigd en dan ook wel **binne(n)fal** wordt genoemd. Met de **bûte(n)fal** haal je het uiteinde van de gaffel omhoog. Die val heet **nokkefal**, **pikefal** of de **dirk**. De **hals**(1) van het zeil kan omhoog gehaald worden met de **kattefal** ► **klúffok** ► **jagersfal**. Het geheel van de vallen wordt het **rinnend want** genoemd.

fallaat (it) = verlaat

In de 19de eeuw onderscheidt men een **fallaat**, waarmee een waterkering met een valdeur zou worden bedoeld, en een **ferlaat**. Dat is een schutsluis met deuren ► **slûs**. Doordat dat laatste woord als Hollands werd beschouwd, gebruikt men in het Fries alleen het eerste, terwijl het nu uitsluitend om de tweede betekenis gaat. Een bekende sluis met dit woord in de naam is **Blaufallaat**. Op de plek waar in Leeuwarden vroeger een sluis was, ligt nu de **Fallaatsbrêge**. Bij Drachten ligt **Bûtenst fallaat**. Hier bouwde J.O. van der Werff tot in 1932 snel zeilende en nu soms nog beroemde ijzeren skûtsjes ► **Fallaatster**.

Fallaatster (de) = Fallaatster

Een schip dat gebouwd is op de helling bij **Bûtenst fallaat** ► **fallaat**.

fallaatsjild (it) = sluisgeld

Het geld dat moest worden betaald voor het schutten door een **fallaat** ► **jild**(2).

fallaatsman (de) = sluismeester

Degene die verantwoordelijk is voor het bedienen van het **fallaat**.

falle = vallen

1. Het werkwoord wordt gebruikt met dezelfde

betekenis - met de wind meesturen - als die in **ôffalle** en **weifalle** ► **delhâlde**. Je vindt het ook in **binnenfalle**, **omfalle** en **ynfalle**.

2. Met de uitdrukking **de wyn falt** wordt bedoeld dat de wind gaat liggen, afneemt.
3. **Stil falle** wordt gezegd als een schip plotse-ling vaart verliest, bijv. door luwte.
4. Met **droechfalle** wordt aangeduid dat een schip op een zandbank bij eb geheel droog komt te liggen ► **bankje**.

Falomster pream (de) = Valomster praam

► **Feanwâldster pream** ► **pream**(1)

falreep (de) = valreep

Oorspronkelijk werd het woord alleen gebruikt in de grote vaart voor de touw ladder waarlangs men aan boord klom of het schip verliet. Later, en nog steeds wat gekscherend, is het in gebruik voor de **långong**, de plank waarover de schipper van boord gaat en weer op het schip terugkeert. Het tweede stukje van het woord is gelijk aan **reap**.

♣ **Op 'e falreep stean** > Klarstaan om weg te gaan

len op 'e falreep > Nog een (laatste) borrel nemen terwijl je op punt staat te vertrekken.

falrejan (de) = valeriaan ► **dokterje**

falsk = vals ► **giibje** ► **seil**(2).

fangline (de) = vanglijn

1. De dunne lijn die overgegooid wordt om een zwaardere touw over te brengen ► **apekloatsje**.
2. Een touw waarmee een **fletsje** of ander **skipersboatsje** aan het (moeder)schip vast zit.

far (it) = vaarwater ► **ynfar**

1. Een door een meer uitgebaggerde vaargeul die als **farwetter** dient ► **soal**.
2. Voor de scheepvaart gegraven water, dat ook **farwetter** wordt genoemd. In namen vinden we het woord bijv. in **It Far** onder Heeg en voor enkele wateren onder Sloten en Tjerkgaast ► **ynfar**.

farber = bevaarbaar

1. Een water dat je kunt bevaren is **farber** ► **befarber**.
2. Goede weersomstandigheden, als er normaal gevaren, dan wel gezeild kan worden, noem

je **farber waar** ► **waar(1)**.
farberens (de) = bevaarbaarheid
 Ook **befarberens** en **(be)farberheid**. De toestand van het **(be)farber(1)** zijn.
farboom (de) = vaarboom ► **boom**
farder (de) = varensman
 Ook **farjer**. Iemand die vaart ► **binne(n)far-der** ► **bûte(n)farder** ► **kustfarder**.
farferbod (it) = vaarverbod
 Door het provinciaal bestuur en/of gemeenten uitgevaardigd verbod om te varen. Na de oprichting van de Friesche Ijsbond (1895) stelde Menaldumadeel ten behoeve van de ijsport als eerste zo'n verbod in tijdens de winter van 1897. Het werd afgedwongen door de brugbediening te staken. Rond 1910 hadden de meeste Friese gemeenten zo'n regeling. Schipperprotesten hielpen niet. Afgezien van het Van Harinxmakanaal, het Prinses Margrietkanaal, de Houkesloot tot Sneek en soms de vaarwegen vanaf het Prinses Margrietkanaal naar Heerenveen en Drachten, stelt de provincie Fryslân nu zodra het enigszins sterk ijs is zo'n vaarverbod in. De veiligheid van de schaatsenrijders en de bescherming van de oevers gelden daarbij als argument.
farkje = **ontspannevaren** ► **farkelje** ► **farre(1)**
farre = varen
 1. Ook (zelden) **farje**. Met een schip over het water reizen. Meestal wordt het woord gebruikt als aanduiding voor de activiteit die bij het schippersberoep hoort ► **ferfiere**. In veel gevallen wordt de lading van het schip als eerste stukje van het woord gebruikt om de beroepsuitoefening op dat moment nader te omschrijven zoals in **ap(p)elfarre**, **baalderfarre**, **balléstfarre**, **bitefarre**, **branjefarre**, **dongfarre**, **grintfarre**, **heafarre**, **ierdappelfarre**, **molkefarre**, **reidfarre**, **sânfarre**, **stienfarre** (terp) **modderfarre**, **takkefarre**, **turffarre** enz.
 Meer algemeen is **frachtfarre**, **poepefarre**, **lykfarre**, **dwingelfarre**.
 De manier van varen kan ook worden beschreven zoals in **delfarre**, **foarbyfarre**,

foarútfarre, **hinne-** en **weromfarre**, **misfarre**, **plezierfarre**, **proeffarre**, **skipkefarre**, **thús-** en **útfarre** enz. Verder **meifarre**, **oanfarre**, **oerfarre**, **ôffarre**, **omfarre**, **opfarre**.

De plek waar men vaart wordt omschreven in **binne(n)farre** en **bûte(n)farre**.

Een (beurt)schipper **fear** of **foer op** een min of meer vaste bestemming.

♠ **Mei it wurk fuort farre** > Doorgaan met het werk. **Der goed of wol by farre** > Er voordeel van hebben. **Bynoar farre** > Varend verdienen.

Eat farre litte > Ergens vanaf zien. **Under in flagge farre** > Tot een partij behoren. **Farre mei in knip yn 'e fleugel** > De vrouw speelt de baas aan boord, de man (de schipper) heeft niets in te brengen. **Dy't apels fart, dy't apels yt** > Wie appels vervoert, eet er ook **va't it rydt en fart** > Zoals het reilt en zeilt.

- Als eigenschap van een schip dat goed of slecht zeilt ► **stjoere** ► **koer(t)s**.
 ¶ **Farre as in trôch** of **as in ploege** of **as in houtflot** > Het schip zeilt heel zwaar en moeilijk **Farre as in snoek** of **in boatsje(1)** > Het schip zeilt heel licht
- Afvaren, vertrekken.
- Als zeeman of schipper(sknecht) dienst doen.
- Glijden over, langs of door. Het wordt gebruikt met betrekking tot de as van het **spil(1)** die in de **bedings** draait.

farkelje = **spelevaren** ► **farkje** ► **farre(1)**

farklear = vaarklaar

Het woord kan van toepassing zijn op het schip en/of de bemanning.

farrensfolk (it) = varensvolk

Ook **farjensfolk** ► **farrensmán**.

farrensmaat (de) = varensgezel

De kameraad met wie je vaart.

farrensmán (de) = varensman

Iemand die het varen als beroep uitoefent.

fartúch (it) = vaartuig

Schip, iets dat kan varen. Het woord wordt ook overdrachtelijk gebruikt voor iets (een beeld) dat wat anders - bepaalde gedachten - overbrengt.

farwetter

farwetter (it) = vaarwater

Ook **far**(2). In wetten en reglementen was en is de exacte bepaling van vaarwater ► **far** een probleem. Is het de met boeien gemarkeerde vaarweg ► **geul** ► **soal** of het gehele bevaarbare water tot vlak voor de wal ► Bij wedstrijden van **SKS** en **IFKS** wordt de grens van het (wedstrijd)vaarwater meestal aangegeven met boeien ► **boeike**. Er worden verschillende klassen vaarwater (gerelateerd aan de diepgang en de capaciteit) onderscheiden ► **peil** ► **provinsjaal farwetter**. Op een **fertroud farwetter** vaar je veilig; het is goed voorzien van bakens en tonnen ► **beakenje** ► **blyn**(7). Een schipper kan met een **fertroud farwetter** ook bedoelen dat hij er goed thuis is.

♣ **Elkoar yn it farwetter sitte** > Elkaar dwars zitten; in de weg lopen ► **Yn it farwetter wêze** > Een zaak goed aan de gang hebben ► **Bûten it farwetter reitsje** > Buiten het spoor raken; aan verkeerde dingen beginnen ► **Immen út it farwetter bliuwe** > Iemand uit de weg gaan ► **Mei it farwetter bekendwêze** > Uit ondervinding met een zaak bekend zijn.

farwol = vaarwel

Oorspronkelijk de roep bij het van wal steken. Later gebruikt als groet ten afscheid in het algemeen. Nu vindt men het ouderwets.

feanfear (de) = veenvaart

feanroede (de) = veenroede ► **roede** ► **turfmjitte**

Feanwâldster pream (de) = Veenwoudster praam

Ook **Falomster pream**. Regionaal praamtype dat in het veengebied in Noordoost Fryslân gangbaar was ► **pream**(1). Deze langgerekte praam groeide in de tweede helft van de 18de eeuw uit tot een volwaardig zeilschip.

fear (it) = veer

1. De veerdienst of **beurt** werd uitgevoerd door een **fearskipper** (veerschipper) en diens knecht, de **fearskippersfeint**, met een **fearskip**, **beurtskip** of **beurtman**. Dat was een schip dat anders was ingericht dan een gewoon vrachtschip ► **fearhûs**. Het gaat hier om het varen volgens een min of meer vaste dienstregeling tussen twee plaatsen ► **trochjeier** en (dikwijls) de dorpen er tussen

in ► **trije**.

2. Een gelegenheid om over het water te worden gezet ► **oerhaal** ► **set**(1) ► **fearman**.

fearhûs (it) = veerhuis

De herberg waar de veerschippers bij elkaar kwamen, waar de mensen hun vracht konden brengen en de passagiers op inscheping wachtten. Elke wat grotere stad had zijn veerhuizen, met een naam naar de plaats van bestemming ► **skipperskertier**.

fearje

1. Een **beurt** vervullen ► **fear**(1).
2. Zelden gebruikt woord voor een bepaalde manier van **trilkjen** ► **weagje**.

fearman (de) = veerman

Iemand die met een **boatsje**(1) of een **skou**(2) mensen en goederen naar de overkant van een water brengt ► **fear**(2) ► **pontbaas**.

Doordat dit woord **fear** gelijk is aan (vogel)veer, ontstonden enkele zegswijzen die op de dubbele betekenis inspeelden. Het woord **fearman** is een (vandaag de dag) nog maar weinig gebruikt synoniem voor bed.

♣ **Op 'e fearman gean** > Naar bed gaan. **De fearman opsykje** > Naar bed gaan. **Op 'e fearman nei Stroobos** > Naar bed gaan.

fearrich ► **wynfear**

fearskip (it) = veerschip

Vaak snelvarend scheepje van ruim 8 tot bijna 12 meter lengte waarmee de **beurt** tussen twee plaatsen werd onderhouden. Er werden vooral pakjes en klein stukgoed mee vervoerd, maar ook mensen en soms (klein)vee. Een veerschip was meer gebouwd op snelheid dan een normaal vrachtschip; het was vaak ronder, wat meer boeierachtig. Omdat bijna elk dorp er een had, noemde je ze het ook wel een **doarpsfearskip**. Een van de beroemdste veerscheperen was het Grouster veerschip **Dorp Grouw**, dat in 1861 in Joure door E. Holtrop van der Zee was gebouwd. Aanvankelijk was de naam **Æbelina**. Het schip was 43 voet lang en 11 voet breed. Het won bij wedstrijden zoveel prijzen dat het in 1880 wegens "meerdere bekwaamheid" een periode van deelname werd uitgesloten ► **útslute**.

Peekema, de Grouster veerschipper(sfamilie), liet in 1920 een ijzeren schip (Dorp Grouw II) bouwen met een lengte van 13.60 meter bij een breedte van 3,56 ► **beurtman** ► **beurtskip**.

feart (de) = vaart

1. Snelheid.

♣ **It sil sa'n feart netrinne** > Het zal zo'n vaart niet lopen.

2. Een bevaarbaar (meestal gegraven) water. Er zijn veel samenstellingen met dit woord zoals: **boerefeart**, **dyksfeart**, **doarpsfeart**, **dwarsfeart**, **feanfeart**, **geafeart**, **haadfeart**, **heafeart**, **jarrefeart**, **klaaifeart**, **kleasterfeart**, **krúsfteart**, **lûkfeart**, **lykfeart**, **opfeart**, **ringfeart**, **sylfeart**, **terpfeart**, **trochfeart**(2), **tochtfeart**, **trekfeart**, **trochfeart**, **tsjerkefeart**, **ynfeart**.

In **bline feart** is een (niet betonde) vaart waarvan de oevers niet zichtbaar zijn vanwege hoog water ► **blyn**(8).

♣ **Earne foar troch de feart fleane** > Veel voor iets over hebben **Der fearten en sleatten stowe** > Zich door niets laten tegenhouden. de zegswijze: **Men kriget earst feart yn 'e feart** > Men krijgt pas snelheid in de vaart zijn de betekenissen 1 en 2 of 3 verwerkt.

3. Het varen, de scheepvaart in een algemene betekenis. Er zijn veel samenstellingen met dit woord zoals: **bedriuwfeart**, **beropsfeart**, **beurtfeart** ► **beurt**, **binne(n)feart**, **bûte(n)feart**, **frachtfeart** ► **frachtfarre**, **kampanjefeart**, **kustfeart**, **negoasje-feart**, **plezierfeart**, **proeffeart**, **rûnfeart**, **seefeart**, **sylfeart**, **skipfeart**, **trochfeart**(1), enz. Vaart in deze betekenis die niet aan een vergunning gebonden was, noem je de **wylde feart**. De scheepvaart met kleine schepen in de provincie Fryslân is de **lytse**(1) **feart**.

¶ In **skip yn 'e feart lizze** > Met een schip beginnen te varen of een schip laten varen. **'e feart komme**, **lizze**, **wêze** > Een geregelde vaart beginnen of onderhouden. **an 'e feart wêze** > Varende zijn. **It skip is wer yn 'e feart** > Het schip vaart weer (bijv. na een

reparatie). ♣ **It skip is wer yn 'e feart** > De zaak is weer op streek.

feepream (de) = veepraam

Een praam waar vee mee wordt vervoerd ► **pream**(1).

fege

1. Hard waaien

2. Het snel varen van een schip (vooral dankzij de wind) ► **tramme**.

feger (de) = wind

Zeer sterke wind waardoor je snel kunt zeilen ► **fege**(1) ► **wyn**.

feie = vegen

Iets schoonmaken met een veger, een doek, de hand enz.

feint (de) = knecht ► **bêstfeint** ► **skippersfeint** ► **skûtmakkersfeint**

fejoeleblok (it) = vioolblok ► **fioeleblok**

fejoeleknoop (de) = trompetsteel ► **fioeleknoop**

ferankerje = verankeren ► **ankerje**

ferbrasse = verbrassen ► **brasse**(1)

ferbroeie = verbroeien

Zeilen verbroeien als ze bij mistig of nat weer onder de **kleden**(2) worden gelegd en daar een tijdlang blijven liggen. Het proces vindt vooral plaats vooral bij warm weer en vertoont zich het sterkst op aanzettingsplekken ► **waar**(2) ► **ferwaarje**. Ook bij hout kan zich dit voordoen.

ferbrouwe = verbreeuwen

1. Het al breeuwend verwerken fan **himp** ► **wurk**.

2. Het opnieuw breeuwen van een schip ► **brouwe**.

ferdrinke = verdrinken

Door verdrinking om het leven komen. In groffer taalgebruik ook **fersûpe** ► **drinkeldeade**.

ferfarre

1. **Vervaren** Naar een andere plaats varen ► **ferhelje**.

2. **Verhuizen** Vroeger vond een verhuizing veelal plaats met een schip of een praam. Een huishouding zette de inboedel aan boord en liet zich naar de nieuwe woonplaats varen. Het woord bleef nog enige tijd gangbaar, ook toen men al gebruik maakte van weg-

ferfarre

vervoer. Nu spreek je meestal van **ferhúzje**. Doordat de jaarlijkse arbeidscontracten van boerenknechten per 1 of 12 mei vervielen, vonden er in de eerste week van mei veel verhuizingen plaats. Je noemde dat **op maaie ferfarre**.

ferfier (it) = vervoer

ferfiere = vervoeren

Het woord wordt in de schipperij weinig gebruikt. De voorkeur gaat in deze betekenis uit naar **farre** ► **klaaifierder**.

ferfrachter (de) = vervoer

Een persoon die, of een bedrijf dat, vracht laat vervoeren. Men kan dit laten regelen door de **befrachter**.

fergean = vergaan

1. Wordt gezegd van een schip dat zinkt en als verloren moet worden beschouwd ► **priis**(2) ► **wrak**(1).
2. Het geleidelijk (definitief) uiteenvallen door ouderdom en verrotting van touw, zeilen, hout of ijzer noem je **fergean**.

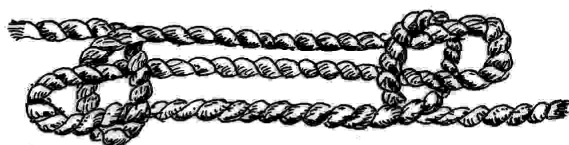
ferhantsje = overpakken

Een touw snel door de handen gaan laten door over te pakken. Daarmee voorkom je dat de huid verbrandt, dat gebeurt als je het door de handen zou laten glijden.

ferhelje = verhalen

1. Wordt van een schip gezegd als men - zonder te zeilen - van ligplaats verandert. Je houdt daarbij het **lānfēst** in de hand ► **ferfarre**(1) ► **ferlizze** (1) ► **ūnderhelje**(1).
2. De wedstrijdboeien, als ze eenmaal zijn gelegd, naar een andere plek brengen. Dat gebeurt bijvoorbeeld als de wind draait ► **ferlizze**(2).

Ferkoartingsstrúp

ferhurdysile = verzeilen

De prijs die voor het hardzeilen beschikbaar is gesteld wordt **ferhurdysylde** ► **fersile** ► **hurdysile**.

ferjonge = verjongen

Ook **ferjonge**. Naar achteren of naar boven smaller of dunner worden ► **gearich** ► **gyk** ► **mēst** ► **pream**(1) ► **roer** ► **skip** ► **swurd**.

ferkeard = verkeerd

Met de uitdrukking **ferkeard stean** wordt bedoeld dat het water in de sluiskolk niet op gelijke hoogte staat met het pand waar je in vaart, zodat je niet zomaar de sluis binnen kunt varen, maar moet wachten tot het water in de sluis op dezelfde hoogte staat ► **goed stean** ► **om sette** ► **skutte** ► **slūs**.

ferkoartingsstrúp (de) = trompetsteek

Speciale **knoop** om het touw in te korten ► **fioeleknoop**.

ferlaat (it) = verlaat

Oud woord voor schutsluis met deuren ► **fallaat** ► **slūs**.

ferlingje = verlengen

Vergroten van een skútsje door in het midden van het schip een tussenstuk te klinken en/of te lassen. Het schip krijgt daardoor bij een gelijkblijvende breedte meer lengte. In de jaren twintig van de twintigste eeuw werd het al gedaan om meer laadruimte te krijgen. Vrijwel alle SKS-skútsjes en veel van de IFKS-vloot zijn om de zeileigenschappen te verbeteren in het laatste kwart van de twintigste eeuw ook verlengd tot een (nu toegestaan) maximum fan rond de twintig meter.

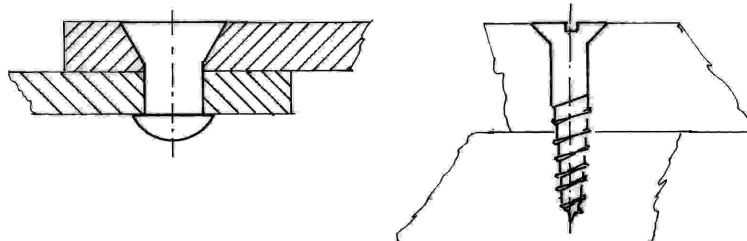
ferlizze = verleggen

1. Wordt van een schip gezegd als men - zonder te zeilen - een beetje van ligplaats verandert. Je houdt daarbij het **lānfēst** in de hand ► **ferfarre**(1) ► **ferhelje**(1) ► **ūnderhelje**(1).
2. De vastgestelde **rûte** van de wedstrijdbaan veranderen. Dat gebeurt bijvoorbeeld als de wind draait ► **ferhelje**(2).

ferlymje = verlijmen ► **lympôt**

fermôgje = vermolmen

Houtworm vormt vooral een bedreiging voor

Fersonken koppen

blokken en rondhouten ► **môge**.

ferrêdzje = verdrogen

Van een houten schip dat open naden krijgt door de droogte, zeg je dat het **ferrêde** is ► **gapje opskine** ► **wurksiik**. Dat kon ook bij een **wet-terfet** gebeuren ► **ûntrêdere**.

♣ **Ferrêdzje fan 'e toarst** > Vergaan van de dorst.

fersekering (de) = verzekering

Leden van een schippersgilde ► **skippersgild(e)** waren "verzekerd" van een goede begrafenis bij overlijden. Soms kreeg de weduwe een bescheiden bijdrage uit de gildekas. Moderne vormen van verzekering ontstonden in de 19de eeuw ► **parteriederij** ► **skipperskompakt**.

Aanvankelijk werd uitsluitend uitgekeerd bij totaal verlies van een schip. Later werd ook bij ernstige schade een uitkering verstrekt. De eerste Friese verzekering van binnenschepen was de Friesche Maatschappij tot Onderlinge Verzekering van Schepen te Heerenveen, in 1837.

fersile = verzeilen

1. Door het zeilen verspelen.
2. Verkorte vorm van **ferhurdstile**.
3. Verkeerd zeilen ► **oersile**(4).
4. De zegswijze **fersyld reitsje** betekent "terecht komen" in figuurlijke zin.

fersjouwe = verdragen

Als schip en bemanning een zekere harde wind wel aan kunnen, zeg je: Ze kunnen die wind wel **fersjouwe** ► **ôfsile**(3) ► **sjouwe**(2).

ferskervje = verspringen

Wanneer planken in de sloopshuid of op het dek op een plek niet de vereiste lengte hebben, ontstaat er een naad aan het kopse eind ► **stûke** met de volgende plank. Bij een naast-

liggende rij planken zorgt de sloopsbouwer ervoor dat zo'n naad niet op dezelfde plek komt. Hij laat de **stûknaad ferskervje**.

ferskite = verspelen

Als een schipper tijdens een wedstrijd in een gunstige positie heeft gelegen, maar die heeft verspeeld, zeg je dat hij zijn plek of zijn kansen heeft **ferskiten**.

fersonken kop (de) = verzonken kop

De kop van platte en "zinkende" klinknagel ► **klink** die in een ponsgat is geklonken. Hiermee ontstaat een glad oppervlak doordat de klink gelijk met de sloopshuid ligt. Je kunt ook schroeven laten verzingen ► **sûvereine**.

fersplisse = versplitsen

1. Door splitsen ► **splisse** verwerken van touw of staaldraad.
2. Een draad van een afwijkende kleur met behulp van een splitsijzer van begin tot eind door een touw heen halen.

ferspylje = verspelen

Je kunt een goede plaats in een wedstrijd verspelen, maar ook een deel van de lading, je mast en zelfs je hele schip als je het niet meer hebt.

ferstouwe = verdragen

Het correct laden van een schip noem je **stouwe**. De vracht die je daarbij kwijt kunt, wordt **ferstoud**. ♣ **Hy kin aardich wat ferstouwe** > Hij kan veel incasseren.

fersûpe = verdrinken

Als een bemanningslid helemaal nat is geworden van buiswater (en regen) zeg je dat hij **fersûpt** is. Bij harde wind **fersûpt** een fokkenist in een kruisrak bijna voortdurend ► **ferdrinke**. Als een stuk land onder water staat is dat ook **fersûpt** ► **sûp**. En alcoholici **fersûpe** hun bezit.

fertelle

fertelle = vertellen

1. Het verkeerd tellen bij het laden en lossen van vracht, zoals met name **turf**, waarbij het aantal moest worden geteld ► **telle**.
2. Aan boord werd door schippers veel verteld. Vaak ging het over angstige momenten of uitzonderlijke lichamelijke prestaties. Sommige verhalen zijn opgetekend en uitgegeven ► **fleane** ► **folksleauwen** ► **heil om seil**.

fertoarje = verdrogen

Het hard worden van vet of smeer door indrogen.

fertroud = vertrouwd

Een **fertroud skip** is een schip dat goed naar het roer luistert ► **waaksum**.

Een **fertroude bemanning** is een ervaren bemanning waar je op aan kunt. Ook een vaarwater ► **farwetter** kan vertrouwd zijn.

ferwaaie = verwaaien

1. Door de wind stuk gewaaid of verspreid zijn.
2. De uitdrukking **ferwaaide tonger** gebruik je wanneer in de zomer een donkere lucht niet tot onweer heeft geleid, maar wel tot soms vrij harde wind.
3. Een schipper of een schip ligt ergens **ferwaaid**, als hij vanwege de harde wind niet verder kan.

ferwaarje = verweren

Het bederven van **seildoek** of **hout** doordat door geen of een verkeerde behandeling een schimmel is ontstaan. Het geeft zwarte, niet meer goed te krijgen plekken ► **waar**(2) ► **ferbroeie**.

ferwetterje = verwateren

Door het water bedorven raken ► **ynwetterje**.

♠ **De freonskip is ferwettere** > De vriendschap is verwaterd.

ferwynderje = verwaaien

Als iets door een (lichte) wind is losgeraakt en verloren gegaan spreek je van **ferwynderje** ► **ferwaaie**.

fesier (it) = vizier

Het oog aan de **skoatbûgel** waaraan het **boppeblok** van de **seilskoat** is vastgemaakt

fêst = vast

1. Als het schip plotseling alle snelheid verliest

doordat het aan de grond is gelopen, spreek je van **fëstrinne** of **fëstfarre**. Eén keer daardoor stilliggend, heb je het over **fëstsitte**.

2. Met de combinatie **fëste wâl** wordt het vasteland bedoeld, niet op enig eiland. Er wordt om dat aan te duiden ook zonder meer gesproken van **de fëste** ► **fëst**(8).
3. Als een touw goed is belegd ► **belizze**, zit het **fëst**.
4. Een bemanningslid dat steeds meevaart, behoort tot de **fëste ploech**.
5. In de combinatie **fëstewyn**, ook **egale wyn**, een wind die steeds met dezelfde kracht uit dezelfde hoek waait.
6. Het **fëst(e) want** ► **want**(1) is het want dat niet gemakkelijk kan worden los gemaakt doordat het tot steun van de mast dient. Je noemt het ook **steand want** ► **steand**(1).
7. In **fëste boarden** ► **board**(2) gaat het om het vaste deel van het boord.
8. Zelfstandig gebruikt - als **de fëste** - gaat het om de stevige oever en niet om de rietwal ervoor. Daar sta je veilig en kun je het schip vertrouwd vast maken ► **fëst**(2).
9. Sommige schippers slaagden erin om **fëst wurk** te krijgen. Ze sloten dan een contract waardoor zij een langdurige periode verzekerd waren van vracht.

fet (it) = vet

Tegenwoordig meestal chemisch gefabriceerde organische stof, bestaande uit kool-, water- en zuurstof (glycerolesters van vnl. hogere vetzuren, d.w.z. met veel koolstofatomen) wat gebruikt wordt voor smering ► **smoar** ► **fertoarje**. Vroeger was het van dierlijke oorsprong. Op een **helling** smeerde men de balk ► **smarbalke** in met paardenfet of met zeep ► **sjippe**(1). Bekend is nog het verhaal van z.g. **Makkumer fet** dat in 1961 onder het Südwesthoeks kütsje werd gesmeerd om het sneller te laten varen ► **bûter** ► **jacht**(2). Het hielp niet, doordat het vet ongerechtigheden in het water vasthield.

fiem (de) = vadem

1. Maat om de lengte van een schip, een touw

of de diepte van het water aan te geven. In de scheepsbouw kon je het over een vierkante vadem hout hebben (een stapel van 6 bij 6 voet). Oorspronkelijk was het de lengte van iemands uitgestrekte, "omvattende" armen. Tot in de 19de eeuw waren er **fie-men** (ongeveer zes voet) van verschillende lengte doordat een voet ► **foet(2)** niet overal gelijk was. Het bekendst waren de Amsterdamse vadem van 1,698 m. en de Rijnlandse of grote vadem (die het meest in de scheepvaart werd gebruikt) van 1,88 m ► **ynfiemje** ► **offiemyje** ► **opfiemyje**.

2. Aanduiding van een bepaalde rekenkundige hoeveelheid, meestal rond de honderd stuks. Bij riet, bezemrijshout en talhouten rekende men met 104 ► **bykroader**.

fiere = voeren

1. Als een lager liggend schip naar een bepaald de positie wordt gedwongen door een hoger liggend skûtsje zeg je **Hy fiert my yn 't leech** (hij dwingt me naar lagerwal) ► **leech(8)**.
2. Je vindt het werkwoord ook in **doek** of **seil fiere** ► **seil(1)**.
3. Touw laten gaan ► **fierje**.

fierje = vieren

Ook **fiere**. Vroeger weinig, maar vandaag vaker gebruikt woord voor "touw laten gaan". Ook: **bod jaan** ► **bod** en **loas stekke** ► **loas(1)**.

figetou (it) = vijgetouw

Touw gemaakt van bastvezels van cocos (en andere bomen uit (sub)tropische gebieden) dat heel rekbaar is en daarom wel gebruikt werd als **swichtline** ► **rekker**. Oorspronkelijk was het in het Nederlands **vijgetouw** maar al vroeg is het (etymologisch ten onrechte) geassocieerd met de vijgenboom.

fiifminuteskot (it) = vijfminutenschot

Bij het **SKS-Skûtsjesilen** het tweede geluidssignaal (doorgaans 1 schot), ondersteund door het laten zakken van één van de twee bij het **tsienminuteskot** gehesen ballen als teken dat het startsein ► **start** over vijf minuten zal worden gegeven ► **sjitte(5)**. Bij de IFKS geldt een ande-

re startprocedure, die na het voorbereidingssein met het **fiifminuteskot** begint.

fiktaalje (de) = victualie

Soms wordt dit uit de grote vaart afkomstige woord gekscherend gebruikt voor de etensvoorraad aan boord.

file (de) = vijl ► **skippersark(1)**

fingerling (de) = vingerling

Ook wel (wat herkomst betreft correcter) **fingerling** genoemd en verder ook **pot(1)**. Elk van de (meestal drie) vaak busvormige ogen die zeer stevig zijn verbonden aan de **efterstevan**. De **roerheakken** vallen daarin, zodat je het **roer** kunt draaien ► **leaf(2)**. Er bestaat wel eens verwarring met de **roerheakken** die soms ook **fingerlingen** worden genoemd.

finke (de)

Slechte kwaliteit **turf**.

fioeleblok (it) = vioolblok

Ook: **fejoeleblok**. **Blok** met één huis waarin twee schijven ► **skiif** boven elkaar, waardoor het geheel een vioolvorm heeft. Vioolblokken worden gebruikt bij de **swurdsloper** en als een van de blokken van **klaplopers** bij bepaald soort **rinnend want** ► **want(2)**.

fioeleknoop (de) = trompetsteek

Ook: **fioeleknotte**, **fejoeleknoop** en **ferkoartingsstrûp**. Bepaalde knoop ► **knoop** om touw in te korten.

fiskaak (de) = visaak

Ook **fiskersaak** ► **aak(2)** ► **tichtset**.

fiskboutsje (it) = visboutje

Wanneer onder water een klink uit de huid van een ijzeren schip was gesprongen (en er dus een lek was) duwde men van binnen uit een houtje met daaraan een dun lijntje naar buiten. Aan de buitenkant van het schip werd het houtje opgevist en een bout met een oog erin - het **fiskboutsje** - aan het touwtje verbonden. Wanneer je dan van binnen het draadje aanhaalde, trok je het draadeind van die bout naar binnen. Daar kon je een moer op draaien om het lek weliswaar provisorisch, maar toch zeer degelijk te dichten.

fiskje = vissen

fiskje

1. Gezegd van een **roer** als dat onder de **skeake** uitsteekt.
2. Van een **kloet** of **boom(2)** gezegd als wier of riet e.d. aan de **tean(1)** blijft hangen doordat die niet goed is bevestigd.
3. Iets of iemand uit het water (proberen te) halen ► **opfiskje**.
4. Om zich geregeld van een maaltje vis te voorzien had elke schipper wel een fuik, dobbers, een hengel of ander visgereedschap aan boord om daarmee te vissen.

fizel (de) = vijzel

Kort, gedrongen hefapparaat met sterke schroefdraad dat veel op hellingen werd/wordt gebruikt
► **dommekrêft**.

fjirderskoer (de)

Open turfkorf met een hoogte en een bovenddoorsnee van circa vijftig centimeter waarin - afhankelijk van de grootte - ongeveer 25 (grote) turven pasten of ca. 50 baggelaars ► **traalje-koer** ► **turfkoer**.

fjoer (it) = vuur

1. Bepaalde schimmel, die het hout aantast en soms zichtbaar is in de vorm van witte, gele of rode plekken. Het kan er ook uitzien alsof het hout is verkoold.
♣ *It fjoer is yn 't skip* > Het schip heeft een slechte naam
2. **Turfhoop** Een vuur turf was een min of meer ronde hoop van 20 turven hoog en 10 voet ► **foet(2)** in doorsnee. Dat zou overeen komen met ca. 8000 **baalders** ► **turf**, doordat het in de literatuur gelijk gesteld wordt

met 8 **weinflollen**. ► **skûtel(3)**

3. **Vuurtoren** ook een navigatielicht of haven licht. Bekend bij Friese turfschippers van en naar Holland was het **Urker fjoer** ► **wälljocht**. Een geleidelicht noem je een **geleifjoer**.
4. De kachel of de stookplaats in een schip ► **hurdstee** ► **roef**.
5. In de samenstelling **topfjoer** gaat het om het **méstljocht**.
6. Een venijnige, woekerende ontsteking, bijvoorbeeld aan een vinger.

fjoerjild (it) = vuurgeld

De bijdrage die door schippers moest worden betaald ten behoeve van de vaarweg- en haven- en navigatielichten ► **fjoer(3)** ► **jild(2)**.

fjoerstee (it) = vuurste

De plaats waar de kachel staat in de roef
► **fjoer(4)** ► **hurdstee**.

fjouweracht (de) = tjotter

Een grote tjotter ► **tsjotter** die zijn naam ontleent aan de lengte van 4 meter en 8 decimeter.

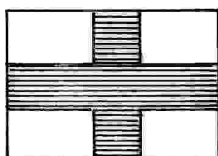
fjouwerkant (it) = vierkant

1. Het (onderste) vierkante deel van de **mést** dat in de koker steekt ► **wicht(1)**.
2. Het vierkante deel van de ankerschacht ► **anker**.

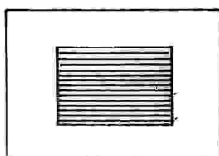
flaach (de) = vlaag

1. Ook **fleach** en **hoarle**. Een onverwachte windstoot.
2. In de verkleinvorm **flaachje** wordt het woord gebruikt voor een briesje uit soms onverwachte hoek ► **flaachjeheine**.

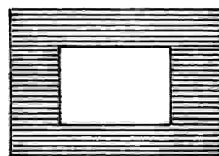
①

②

③

3. Ook **flab** ► **flach**(2).

flaachjeheine

Bij licht weer vlagjes wind ► **flaach**(2) opvangen door bij te sturen en/of schoten te laten vieren en weer aan te halen ► **heine** ► **melke**.

flaagje

1. Ook **flage**. Veranderlijk zijn in kracht van de wind, hij **flaacht** of **flaget** dan ► **flaach**(1, 2) ► **flagerich**.

2. Vlaggen. Ook **flagje** (1). De **flage** uitsteken.

flaai (de) = ankerblad ► **floei** ► **ankerbléd**

flaaksdoek (it) = vlasdoek

Zeildoek van zeer grof linnen ► **seildoek**.

flach = vlag

1. (de) ► **flage**

2. (it) Ook **flab** of **flaach**. Algemene aanduiding voor een deken van deels drijvende, deels onder water levende fijne waterplanten ► **einekroas** ► **gnod**(2) ► **hemetille** ► **pompebléd**(1) ► **spaanske sjipte** ► **wier**. Met **tekkenflach** wordt **labab** of **sjipte** bedoeld.

flachizer (it) = vlagijzer

Ijzeren oog aan een stang achterop het **helmhout** of het **roer** waarin een **flaggestok** kon worden gezet. Bij skútsjes wordt het weinig aangetroffen.

flage (de) = vlag

Ook **flagge** en **flach**(1). Dunne wollen of (recent) katoenen of kunstvezel gekleurde doek die gevoerd wordt om de nationaliteit van de schipper aan te geven of – als seinvlag – om het een of ander mee te delen ► **broek**(4). Het geheel

van de regels om met vlaggen te communiceren noem je de **flaggetaal** ► **bloedflage** ► **protestflage** ► **rottesturt**(2).

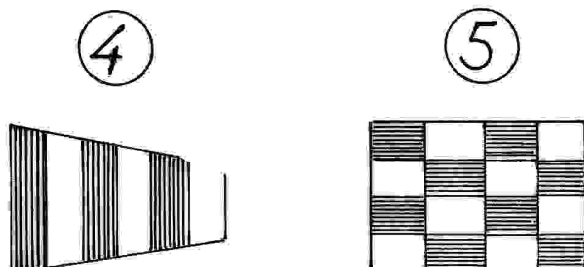
Een vlag kan aan een lijn in de mast worden hesen, maar ook aan een **flaggestok** worden uitgezet. Een kleine vlag is een **flachje**. Op een skútsje wordt weinig gevlagd ► **flachizer** ► **rouflage**. Bij feestelijke gebeurtenissen hijst men een vlag die aan een vaarboom is vastgemaakt met twee lijnen in de mast zodat de vlag daarmee boven de vleugel uitkomt.

¶ De **flagge strike** > De vlag strijken.

♣ **De flagge strike** > Je overgeven **De grutte flagge fiere** > Een groot woord hebbe **De flagge dekt de lading** > De kwaliteit komt overeen met de pr tenties. **De flagge dekt de lading net** > Het (goede) merk komt niet overeen met de (minder goede) lading/inhoud. **It stiet of parearret as in flagge op in dongpream** of een **dongskúte** of een **modderpream** of een **strontpream** of (bij boeren) **dongwein** > Het staat als een vlag op een modderschuit; het gaat om twee dingen die volstrekt niet bij elkaar passen, heel verschillend in aanzien. **zime flagge en wimpel dertroch** > Met glans en glorie ergens voor slagen. **Hy sylt ûnder in falske flagge** > Hij doet zich anders voor dan hij. **Ûnder in oarmans flagge farre** > De goede naam van een ander (mis)bruiken. **De flagge strike** > Ophouden, opgeven. **De flagge te heech ophelje** of **opspikerje** > Pochen, opscheppen. **De flagge (raar) fan immen waaie litte** > Van iemand (veel) kwaad spreken ► **ra**.

flagebier (it) = vlaggenbier

Flaggetaal

1. **X-vlag. Blauw kruis op wit veld: individuele terugroepvlag.**
2. **S-vlag. Blauwe rechthoek op wit veld: afkorting.**
3. **P-vlag. Witte rechthoek op blauw veld: 5-minutensein voor de start.**
4. **Puntvlag met verticale rode en witte banen. De rottesturt. Algeheel uitstel (IFKS).**
5. **Afgelasting. Witte en blauwe blokjes.**

flagebier

Tractatie waarop schippers werden onthaald als ze bij een feestelijke gebeurtenis (bijv. huwelijk) van een collega de vlag hesen ► **bier**.

flagerich = vlagerig

Ook **hoarlich** en **rillich**. Als wind veranderlijk in kracht is, zeg je dat het **flagerich** is ► **flaach**(1, 2) ► **flaagje**.

flaggetaal (de) = vlaggetaal

Het geheel van de afspraken om met behulp van verschillende vlaggen ► **seinflage** mededelingen te kunnen doen ► **lûdssein**.

flagje

1. **Vlaggen** Ook **flaagje** (2). De **flage** uitsteken.
2. Waterplanten ► **flach**(2) uit een sloot verwijderen.

flak

1. **Vlak**. In de combinatie **flak foar de wyn** gezegd wanneer de wind recht van achteren komt. Ook zeg je dan **flak foar 't lapke** ► **plat**(4).
2. (it) **Vlak**. De min of meer vlakke onderkant van het schip van **kolswyn** tot **kimen** ► **kym**. Scherpe schepen hebben geen en **pykte** ► **pyk**(2) schepen hebben een kleiner vlak dan een gewone tjalk. Een skûtsje dat niet geheel vlak van onderen is, voldoet niet aan de originaliteitseisen van de SKS en de IFKS ► **boom**(3) ► **streek**(1).
3. **Ondiep** Zo zeg je bijvoorbeeld: **It is flak yn de Tsjûkemar** > Het is ondiep in het Tjeukemeer
4. **Vlak**. Een **flak seil** is een zeil dat weinig ronding heeft ► **rûning**(1) ► **meager**(1).

flakgong (de) = vlakgang

Ook **flakplanke**. Elk van de rechte planken die gezamenlijk het **flak**(2) van een houten schip vormen ► **gong**(2) ► **flaklegger** ► **legger**(1).

flakplaat (de) = vlakplaat

Elk der (ijzeren) platen waaruit het **flak**(2) van een schip is gebouwd.

flakplanke (de) = vlakplank ► flakgong

flakpunt (de) = vlakpunt

Ook **gear** (1). Elk van de verlengstukken van de **flakgongen** die in een punt tegen de **stevens** aanlopen ► **flotpunt** ► **puntflak**.

flakwegering (de) = buikdenning ► bûkdelling ► wegering

flap (de)

1. Windvlaag die ineens achter iets anders (boerderij, boom, schip) vandaan komt.
2. Brugdek van een **flapbrêge** (ophaalbrug) **wipbrêge** of een **flapbarte** ► **barte**.
3. Voorpand van een **flapbroek** (klepbroek) een 19de eeuwse mannenbroek.

flapkoai (de) = opklapbed ► flappe(1) ► koai(1) ► roef.

flaplûk (it) = klapluk

Ook **klap(lûk)**. Een naar voren scharnierend luik dat toegang geeft (bijvoorbeeld) tot de **durk**(1) ► **durkslûk** ► **foarûnderslûk**.

flappe

1. Een opklapbare tafel ► **flaptafel** of een opklapbaar bed in elkaar klappen ► **roef**.
2. Gezegd van de wind ► **flap** (1).
3. Het tijdens een wedstrijd wegnemen van de wind uit de zeilen van een tegenstander door er **boppe**(1) te gaan zeilen ► **lijbolder(t)**. Dit werd, en wordt soms nog, door skûtsjesilers onsportief gevonden.
4. Het overgooien van zeil en giek tijdens het gijpen ► **giibje** ► **oergoaije**(2) ► **omflappe**.

flaprein (de) = stortregen

flaptafel (de) = opklaptafel ► flappe(1)

flau = flauw

1. Ook **lijgjirrich**. Gezegd van een schip dat gemakkelijk lijwaarts afvalt ► **weak**(1). Dikwijls spreek je dan ook van **flau op it roer**. Een schipper vindt dit erg verraderlijk. Het tegenovergestelde is **wreed**. Precies goed noem je **waaksum** of **fertroud**. ♠ **Flau op it roer wêze** > Niet voor de eigen mening durven uitkomen
2. De wind is **flau** wanneer het weinig waait. ¶ **In flau koeltsje** > Een heel licht briesje ► **koelte**.

fleach (de) = windstoot ► flaach(1)

► touwerfleach

flean(d)er (de) = vlieger

De buitenste kluiver ► **bûte(n)klúffok**.

fleane = vliegen

Zeer snel zeilen. Een snel schip daagde uit tot het vertellen ► **fertelle** van sterke (volks)verhalen. Een van de bundels met door Y. Poortinga verzamelde volksverhalen heet **It fleanend skip**. Dat vervoerde doden. In de verhalen komt soms voor dat een niet goed opgehaald zwaard het haantje van de kerktoeren raakte.

fleanend = vliegend

1. In een **fleanende stoarm** betekent het dat het heel erg stormt.
2. Een schipper die, of een schip dat **fleanend** is, valt niet te bezeilen, zo snel. Vandaag de dag zegt men ook **fligend**.
3. Een **fleanende start** of **fligende start** is een start waarbij de schepen al zeilend afgaan op de startlijn om die zo mogelijk precies op het schot te passeren. Vroeger was de **wâlstart** of de **beakenstart** normaal, nu is dat een uitzondering.
4. Als er helemaal geen wind waait, spreek je ook wel eens van **fleanende blak**.

fleat (de) = vloot ► **float**

flesse (de) = fles

Als een schip nergens lekt, is het zo dicht als een **flesse** ► **ticht**.

flet(sje) (de & it) = vlet(je)

Ook: **flit(sje)**. Bootje van een bepaald rond type met een vlakke spiegel dat (vaak) dient als volgbootje van een skûtsje ► **boat(2)** ► **fangline(2)** ► **jol(2)** ► **skippersboatsje** ► **skou(2)**.

fletsjesile = vletjezeilen

In de jaren zeventig en tachtig van de 20ste eeuw voor kinderen van schippers en bemanningsleden tijdens het skûtsjesilen georganiseerde wedstrijden met volgbootjes ► **flet(sje)**.

fleugel (de) = vleugel

Windvaan van stof op de top van de mast ► **mêsttop**, die is vastgenaaid aan het **skearhout** dat op de top van het **trommelstokje** zit. Een vleugel was meestal van fijne blauwe wol gemaakt. Vandaag de dag is dat katoen of een kunstvezel ► **roufleugel** ► **túchje** ► **gnize**.

♣ **Hy fart mei in knip yn 'e fleugel** > Zijn vrouw is thuis de baas

Fleugelklassemint (it) = Vleugelklassement

In 1985 geïntroduceerde ranglijst van schippers naar de geleverde prestaties bij het **SKS**-skûtsjesilen. De lijst is gebaseerd op een puntenberekening over de behaalde eerste (3 pnt), tweede (2 pnt) en derde (1 pnt) plaatsen. Wijlen Ulbe Zwaga (sr.) voert al vele jaren het klassement aan. Het is nauwelijks te verwachten dat hij, noch de nummers twee en drie, Lodewijk Meeter (sr.) en Klaas van der Meulen (sr.), ooit door jongere schippers van hun plaatsen zullen worden verdreven. Het puntensysteem is door de **IFKS** overgenomen ► **Adelersklassemint**.

flieëbalsem (de) = watermunt ► **wettermunt**

► **dokterje**

flit(sje) (it) = vlet(je) ► **flet(sje)**

flychwiél (it) = spakenwiel

Het draaiwiel van de **swurdslier(e)**. In tegenstelling tot de **liere(1)** bij de mast heeft deze **liere(3)** geen slinger.

float (de) = vloot

1. Een groep(je) schippers die met elkaar naar een bepaald doel varen. Klassieker Fries is **fleat**.
2. Een vlotte vrouw ► **floatich**.

♣ **Hy fart foar de Van der Feltzfloat** > Hij is niet eigen baas (Baron Van der Feltz was in het begin van de 20ste eeuw een invloedrijk bevrachter en reder in de Zuidwesthoek). **By de float of fleat of fleet** > Overvloedig hebben

floathâlde = vloothouden

Gezegd van een schip als dat goed met de groep mee kan komen en niet te ver achter ligt.

floatich = vlot, innemend

Het woord wordt vooral in relatie tot vrouwen gebruikt: **In floatich frommes** is een vlotte vrouw.

floedmerk (it) = vloedlijn

Ook **kriik** en **jolm(1)**. Een langgerekte rug van aanspoelsel langs de oever van een meer, de zee, een wal of een bank.

floei (it)

1. Ankerblad ► **ankerbléd**
2. Oud(erwets) woord voor vloed (het getij).

floitsje = fluiten ► **fluitsje**

flonder (de) = vlonder

flonder

Modern woord voor een losse **bûkdelling**, **fluorring**(1) of een **barte** van smalle planken die niet helemaal tegen elkaar aan liggen (met name in een klein scheepje).

flot = vlot

1. (it) Een samenstel van drijvende goederen, meestal onbewerkt hout.
2. (it) Het platste vaartuig in de Noordoverijsselse en Stellingwerfse venen.
3. Het drijvend zijn van een schip, in tegenstelling tot het aan de grond zitten.
4. Vlot in de omgang, gemakkelijk lopend
► **floatich**.

♣ *It rint* of *giet flot* > Het verloopt allemaal zonder dat er zich ergens haperingen voordoen

flotbier (it) = drinkgelag

Feest na het te water laten van een schip
► **doopje** ► **ôfhelje** ► **skippersbier** ► **smarre**
► **stjûnbier** ► **ûthelje**.

flotbrêge (de) = vlotbrug

Brug ► **brêge** van aan elkaar verbonden drijvende bakken, "vloten". Je vond die in Kampen en vooral in het Noordhollands kanaal
► **skipbrêge**.

flotgers (it) = watergras

Gras (*glyceria fluitans*) dat vroeg in het voorjaar al ontspruit en langs de oevers op het water drijft. Meestal wordt de meervoudsvorm (de) **flotgerzen** gebruikt. **Flotgerzen** is ook een aanduiding voor het vrouwelijk geslachtsdeel
► **krûpyntsje**.

♣ *Dy fersûpt hâldt him oan de flotgerzen fêst* > Wie ongelijk heeft (of op verlies staat), behelpt zich met de nietigste bewijzen
By de flotgerzen lâns moatte > Zuinig moeten leven
Yn 'e flotgerzen stjoere > Verkeerd leiding geven
Yn 'e flotgerzen sitte of *reitsje* > Aan lager wal zitten of raken
► **wâl**.

flotpunt (de)

Elk van de kromme verlengstukken van de huidplanken die na de **flakpunten** worden aangebracht en dus hoger op de verbinding met de **stevens**(1) vormen ► **gear**(1).

flotsje = vloten

1. De lading van een schip overladen op dek-

schuiten en in pramen en daarmee aan wal brengen of van wal halen, doordat het schip zelf niet bij de laad- of losplaats kan komen. Oudtijds gebeurde dat met name bij grotere schepen ► **lichter**(1) ► **pream**(3).

2. Goederen met een praam vervoeren. Naar gelang de lading sprak men van **dongflotsje**, **houtflotsje**, **stienflotsje** of **turfflotsje** enz.
♣ *It wol net flotsje* > Het (werk) wil niet opschieten.

flotter (de) = vlotter

Schipper die aan het vloten is ► **flotsje**.

fluch = snel

Kan worden gezegd van een schip of van een bemanning(slid).

fluitsje = fluiten

Ook **floitsje**. Het geluid dat harde wind door het **want** kan maken. Op een schip hoorde je niet te fluiten. Wellicht werd dat verbonden met het volksgeloof dat je daarmee de god van de wind zou verzoeken ► **folksleauwe**; in de zeevaart had het als praktische achtergrond dat verwar- ring met het fluitje van de bootman moest worden voorkomen.

fluorring (de) = vloer

1. Planken vloertje op de bodem binnenin een schip van verbonden planken. Vaak tijdelijk, met de functie van een **bûkdelling** ► **flon- der**.
2. Aanduiding voor een **dek**(1) dat enigszins verdiept binnen de boorden ligt.

foar = voor

1. Met betrekking tot rangorde de eerste zijn. Zo kun je in een wedstrijd een **gesicht foar** liggen als de afstand tot de volgers zeer groot is.
2. Als de wind recht van achteren komt heb je **foar de wyn** ► **flak**(1) **plat**(4). Een deel van het water dat je voor de wind hebt, noem je een **foardewynsrak** ► **delrak** ► **rak**(3).
♣ *Foar de wyn is elts in hurdsylder* > Als de omstandigheden mee zitten, kan iedereen wel iets presteren.

foar 'e wyn (de) = voordewindse win

► **foar** (2).
foarbân (de) = voorband

Ook **foarbânstik** ► **bân**(1).
foarbânstik (it) = voorbandstuk ► **foarbân**.
foarboeisel (it) = voorboeise ► **boeisel**.
foarby = voorbij
 Vrij voor een ingehaald schip zijn gekomen.
Foarby strike wordt gezegd als het ene schip het andere (bijna ongemerkt) oploopt en voorbij zeilt. **Foarby rinne** gaat minder ongemerkt.
foardek (it) = voordek
 Het deel van het scheepsdek voor de mast ► **dek**(1). Het wordt ook wel de **foarplecht** genoemd of ook eenvoudigweg: **foarop**(1).
foardraam (de) ► **draam**
foarein (de) = voorstuk
 Het voorste gedeelte van een schip
foarhâlde = voorhouden
 1. Het werk van iemand die het touw doorhaalt
 zo vaak als een ander een **haal** doet. Je noemt die man de **foarhâlder**. In het bijzonder is een **foarhâlder** de tweede man bij de **fok** of de **seilskoat**. In rust belegt die de schoot dan om de **hak** ► **skoateman**. Bij het gebruik van **takels** en **klaplopers** is er ook dikwijls een **foarhâlder**. Het doorhalen van het **ankertou** om het **spil** terwijl een ander de spil opdraait, noem je ook zo.
 2. Het assisteren bij het klinken ► **klinke**.
foarhâlder (de) = voorhouder
 1. Degene die bij het bedienen van schoten en touwen assisteert ► **foarhâlde**(1).
 2. Degene die bij het klinken assisteert en de klinknagel bij het slaan tegenhoudt ► **foarhâlde**(2) ► **klinke**.
foarjaan = voorgeven ► **foarjefte**
foarjefte (de) = handicap
 Om mindere schepen bij wedstrijden een kans te geven, kwam het voor 1945 voor dat favorieten aan de andere een bepaalde afstand "voor" moesten geven. Dat kon een voorsprong bij de start zijn of de verplichting een grotere route af te leggen door een extra ton te ronden. Dat heette **foarjaan** en de tijd of de afstand die iemand op deze wijze "gaf" is de **foarjefte**.
foarlegger (de) ► **legger**(1)

foarlêst (de) = koplast
 Lading die voor in het ruim ligt waardoor het schip dompt ► **dompe**(1) ► **efterlêst**.
foarlêstich = koplastig
 Ook **koplêstich** en/of **kopswier**. Eigenschap van een schip met een **foarlêst**, of van een schip dat de **kop**(1) gemakkelijk (te) diep in de golven steekt ► **dompe**(1) ► **efterlêst** ► **lyklêstich**.
foarlyk (it) = voorlijk ► **lyk**(1)
foarop = voorop
 1. Als aanduiding van het deel van het schip waar iets of iemand zich bevindt ► **foardek**.
 2. In een wedstrijd de rij van deelnemers aanvoeren. Je ligt dan **foarop** ► **earste**(1).
foarplecht(de) = voordek ► **foardek** ► **plecht**
foarseil (it) = voorzeil
 Benaming voor elk zeil dat voor de mast wordt aangeslagen ► **fok** ► **klúffok** ► **jager**(1).
foarskêch (de) = voorscheg
 De **skeake** aan de voorsteven ► **loefhâlder**.
foarskip (it) = voorschip
 Het deel van het schip dat zich voor de mast bevindt.
foarskud (it) = voorschot
 Ook **foarskut** of **foarsket** ► **skud** en **pikeskud**. Elk van de schotten die de scheiding vormen tussen de **kisten** en de **durk**(1).
foarskutting (de) = voorschutting
 1. Een schutting (in een sluis) die voor de officiële schutting plaats vindt.
 2. Een schutting met voorrang. Wettelijk geregeld was/is dat een schip voorrang krijgt dat passagiers of een lijk aan boord heeft. Wie bederflijke waar aan boord had, kon ook een voorschutting bij de sluismeester aanvragen. Wie goede maatjes was, kreeg tot ergernis van anderen ook wel eens voorrang.
foarstaach (de) = voorstag
 De stag ► **staach** die van de mast naar het vorste bevestigingspunt loopt.
foarsteven (de) = voorsteven ► **stev**(1)
foarstjûne (de) = voorsteven ► **stev**(1)
foarstoathout (it) ► **stoathout**(en)
foarûnder (it) = vooronder

foarûnder

Ook **foaronder**. De woonruimte op een schip heet **foarûnder** of **roef**. In spreektaal vaak ingekort tot **fronder** of **frûnder**. Meestal bevindt deze ruimte zich (niettegenstaande de benaming) achterin het schip, maar op praamscheepjes en ook op vissersaken vind je die onder het voordek ► **durk**(1). Oorspronkelijk was het vooronder de voorste woon- en slaappleats op een schip ► **dekskip** ► **roefskip** ► **efter-ûnder**.

foarûnderslûk (it) = vooronderluik

Luik dat toegang geeft tot het **foarûnder** ► **dievelûk** ► **flaplûk** ► **kape**.

foaryn = voorin

Soms gebruikt als aanduiding voor de **durk**(1), maar ook wel voor het **foarûnder**.

fodde (de) = vod

Een slecht zeil of een zeil dat slecht is gezet noem je een vod. Je zegt dan **It stiet as in fodde** ► **dweil**.

foer (it) = voer

Maateenheid voor ongedorst graan, hooi, riet e.d. Zestig schoven of bossen of een wagen vol hooi is een **foer**.

foet (de) = voet

1. Deel van het **ynhout** dat op het **flak**(2) tussen de **leggers**(1) vastgenageld zit ► **sitter**. Als het een klein onderdeel betreft, wordt ook wel eens **poat** gezegd.
2. Maat, oorspronkelijk gebaseerd op de lengte van de menselijke voet, dus ca. 30 centimeter. Meestal gaat het om tussen de 10 en de 12 duim ► **tomme**(1). Heerenveen kende zelfs een voet van 13 duim. Soms gebruikte men voor verschillende doeleinden verschillende voeten. De Friese Koningsvoet (12 duim) was 32,6 cm. De Friese houtvoet (12 duim) was 28,4 cm, die kwam vrijwel overeen met de Amsterdamse (van 11 duim) die

in de scheepsbouw veel in gebruik was. Tot 1812 met de invoering van het metrieke stelsel konden de maten van dorp tot dorp verschillen. Tot diep in de twintigste eeuw bleven de mensen - ondanks wettelijke verplichtingen - in de praktijk nog de oude maten gebruiken ► **fiem**(1) ► **fjoer**(2) ► **kleed** ► **koai**(1) ► **rij** ► **seil** ► **turf-mjitte**.

foetblok (it) = voetblok

Blok dat met één **noas**(2) aan het dek of de **knecht** vastzit. Hierdoor kun je beter kracht zetten. Zo is één van de twee **halsblokken** (of de twee onderste) een voetblok ► **blok**.

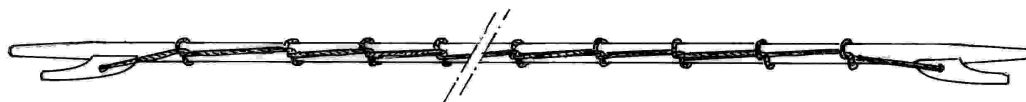
fok (de) = fok

1. Ook **fokkeseil**. Driehoekig **foarseil**, dat aan de **foarstaach** wordt gevoerd en daarom ook **staachfok** wordt genoemd. Bij zwaar weer wordt een kleine fok, de **stoarmfok** ► **bûsdoek** gebruikt. Wat grootte betreft heb je soms tussen groot, de **grutte fok**, en klein, de **lytse fok**, nog een **middenfok** of **middelfok**. Een kleine fok wordt ook wel eens **gijfok** genoemd. **lelaken** voerden bij het voor de wind zeilen, naast de normale tuigage, wel een **breefok** aan een **ra** aan de mast ► **broekfok** ► **doek**(3) ► **Drintske fok** ► **gaffelfok** ► **jager**(1, 2) ► **klûffok** ► **knip** ► **pikker**(1).

¶ **De fok net sette kinne** > De fok past niet op het schip, meestal door een te lang voorlijk
De fok stiet net tsjin it seil > Het zeil is vlakker gesneden dan de fok zodat het zeil altijd slaat als men aan de wind vaart of omgeder (Zeil en fok passen dus niet bij elkaar).

♣ **De fok derby sette, de fok hysje** > De bril op de neus zetten **As de fok op moat, begjint it libben te jûnjen** > Als de (lees)bril op moet, begint

Fokkeloet

de levensavond.

2. Een perceel land met een driehoekige vorm. **De Fok** (een weg in Heerenveen) was oorspronkelijk een driehoekig stuk land tussen de Heerensloot en de Dracht.

fokje

1. De **fok(1)** hijsen.
2. De fokkeschoot hanteren.
3. De leesbril opzetten ► **fok(1)**.

fokkefal (de) = fokkenval ► **fal** ► **fok(1)**

► **nokkefal(2)**

fokkefalsblok (it) = fokkenvalsblok

Blok bovenin de mast waardoor de **fokkefal** loopt om de **fok(1)** te kunnen hijsen en strijken.

fokkegaffel (de) = fokkengaffel ► **gaffel(3)**

fokkehals (de) = fokkenhals ► **hals** ► **fok(1)**

fokkehuik (de) = fokkenhuik

Ook: **fokkekleed**. Het **seikleed** dat over de **fok(1)** wordt gedaan als die is opgedoekt, maar niet wordt afgeslagen en aan de **staach** blijft verbonden ► **huik**.

fokke-izer (it) = fokkenijzer

Ander woord voor **opstekker** ► **loefbiter(2)** ► **fok(1)**.

fokkekleed (it) = fokkenkleed ► **fokkehuik**

fokkeline (de) = fokkenschoot

► **fokkeskoat**

fokkeloaiwagen (de) = fokkenluiwagen

► **luiwagen(1)**

fokkeloet (de) = fokkenstok

Ook **loete(1)**. Zware **spier** waarmee de fok ► **fok(1)** te **lovert(2)** wordt gezet bij het voor de wind zeilen. Om de **loete(1)** zit een touw om hem gemakkelijker vast te kunnen houden. Aan beide uiteinden zitten **klieren**, die in het **skoatseach** en op de **luiwagen(1)** bij het schootsblok worden gezet. Vroeger was de **fokkeloet** kleiner dan nu ► **útsette(1)**.

fokkemaalje (de) = fokkenluiwager ► **luiwagen(1)**

fokkemaat (de) = fokkenmaat

► **fokkeman**

fokkeman (de) = fokkenist

Ook **fokkemaat** en **fokman**. Het bemanningslid dat de stand van de fok ► **fok(1)** regelt door de **fokkeskoat** aan te halen en te laten vieren.

Hij wordt geholpen door de **foarhålder(1)**. Bij het skütsjesilen is de fokkenist de "tweede" man aan boord.

fokkeseil (it) = fok ► **fok(1)**

fokkeskoat (de) = fokkenschoot

Het touw, ook **fokkeline** genoemd, waarmee de **fokkeman** de **fok(1)** aantrekt of laat gaan ► **bol(le)tou** ► **flaachjeheine** ► **melke**.

fokkeskoatsblok (it) = fokkenschootsblok

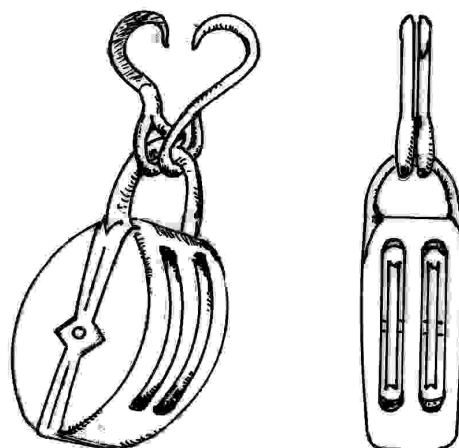
De **fokkeskoat** heeft twee **blokken**. Het bovenste **dübele blok** (a), een **boppeblok**, heeft **susterheakken** (b) om te voorkomen dat het blok uit het **skoatseach** raakt, maar het mogelijk maakt om de **fok** snel af te haken. Het onderste dubbele blok is een **hakkeblok** met een grote ring die om de **luiwagen(1)** past. Daarom wordt dit blok ook **luiwagensblok** genoemd.

fokman (de) = fokkenist ► **fokkeman**

fol = vol

1. Het komt voor in de uitdrukking **fol falle**. Dat wordt gezegd van een schip als de zeilen weer vol wind zitten na het door de wind gaan. Ook wel: als na een stukje luwte het zeil weer wind vangt. In het Nederlands zeg je ook "slaags vallen".

Fokkeskoatsblok

fol

2. Je vindt het in de uitdrukking **fol hâlde**. Eraan denken dat bij het laveren de zeilen niet beginnen te slaan, maar vol wind blijven ► **bek(3)** ► **bekje**. Bij een dergelijke manier van zeilen spreek je ook van **fol jaan**.
3. In de uitdrukking (**foar**) **fol sile** betekent het met de volle tuigage zeilen, zonder reven ► (**foar**) **top(1)** ► **plat(1)** ► **seil(1)**.
4. Met een **folle mêst** wordt een mast benoemd die uit één (Riga grenen, later Amerikaans grenen ► **hout**) massieve bomstam is gemaakt. In Duitsland noemen ze de boom waaruit je zo'n mast kon maken trouwens Holländer. Een dergelijke mast is dus niet gemaakt uit een aantal aan elkaar gelijkde balken, zoals vandaag de dag mestal gebeurt ► **heel(2)** ► **lympôt** ► **mêst**.
5. Met de zegswijze **folle gearde(1)** wordt bedoeld dat de peilstok volledig onder water gaat voor de bodem wordt geraakt ► **sko(2)**.

folchskip (it) = volgschip

Het (motor)vrachtschip dat als moederschip voor een skûtsje en zijn bemanning dient. Tijdens de wedstrijden is het ruim ingericht als 'kantine', terwijl er soms ook een aantal slaappleaatsen in zijn gemaakt.

folksleauwen (it) = volksgeloof

Zoals alle andere bevolkingsgroepen geloofden schippers in bovennatuurlijke krachten ► **oerkrêft** en niet te verklaren verschijnselen waartussen men dikwijls een oorzaak-gevolgrelatie zag ► **fluitsje**.

Een specifiek gebruik uit de schipperij is het leggen van een munt op het vlak onder de mast ► **mêst** in de mastkoker. Ook vindt men dat je (water)goden niet mag verzoeken en dat er altijd een klein beetje water onder de **bûkdelling** moet blijven staan. Kurkdroog mag een schip nooit zijn. Op maandag moest je ook nooit een schip van stapel laten lopen ► **ôfrinne**.

Als er mist kwam opzetten, had men het over **ferskinings** en **wite wiven**, allemaal spoken en geestverschijningen ► **lantearne**. Snel varende schepen - en zeker als de schipper ervan goed

verdiende - kregen soms de roep dat het dodenschepen waren. 's Nachts zouden de gestorvenen naar het dodenrijk worden vervoerd. Veel van dit soort geloofsopvattingen zijn verwerkt in volksverhalen ► **fertelle(2)**. Daarin worden ook wel verklaringen gegeven voor sommige waternamen. In verschillende boeken zijn Friese volksverhalen verzameld en uitgegeven ► **fleane**.

Het trillende geluid van de **swurdstander** als het schip snelheid maakt, noem je nog steeds het huilen van het schippershondje ► **skipershûntsje**. Kinderen werden gewaarschuwd voor de **bûzehappert**, de waterduivel die schipperskinderen onder water trok als ze erin vielen. Op de grens van geloof en praktisch nut was het dragen van gouden ooringetjes. Een onbekende verdrinkene zou van de opbrengst van het edelmetaal een Christelijke begrafenis kunnen krijgen.

Ter bescherming tegen onweer ► **diggelfjoer** had men wel een gedroogd takje van **brittekrûd** in de roef hangen. Van meer praktisch belang was ook het alom bekende gebruik van planten e.d. in de geneeskunde ► **dokterje** en het voorspellen van het weer aan de hand van de soms meest vreemde verschijnselen ► **waarfoarsizzing**.

fonder (de) = vonder ► **brêge** ► **hout(5)** ► **post(4)**

formule (de) = formule

Bij de **SKS** en de **IFKS** werden in het laatste kwart van de 20ste eeuw voorgeschreven verhoudingen tussen een aantal variabelen ontwikkeld. Rompmaten, inzinking en zeilgrootte resulteerden in bepaalde voorschriften, formules genoemd. De oorspronkelijke doelen waren veiligheid en originaliteit, later werd meer gelijkwaardigheid tussen de (wedstrijd)skûtsjes een doel. De eerste formule werd bij de SKS in 1977 doorgevoerd (mede) op gezag van de Delftse scheepsbouwkundig hoogleraar Gerritsma, die met aanpassingen werd vervangen door de formule Amels, vernoemd naar de Makkumer scheepsbouwer Douwe Amels ► **seilplan**.

fornúske (it) = fornuisje

Het kleine kacheltje met ingebouwd oventje waarop het eten in de roef werd bereid en dat voor verwarming zorgde.

fot (de)

1. **Kink**(el)Verkeerde slag in het touw ► **kink** ► **krinkel**.
2. Slechte knoop ook **fottelknoop** en **fottelknotte** ► **áldwiif** ► **knoop**.

fottelje = met snelle korte passen lopen

Van een licht, snellopend en gemakkelijk wendbaar schip kun je zeggen dat het **fottelt**.

fottelknoop (de) ► **fot**(2) ► **knoop**

fottelknotte (de) ► **fot**(2) ► **knoop**

fracht (de) = vracht

1. Ook **skipsfracht** en **skippersfracht**. De lading van een schip ► **binnenboardsfracht** ► **skip** ► **kaaifracht** (1, 3). Het woord wordt ook wel gebruikt ter aanduiding van een grote, onbepaalde hoeveelheid: "in **fracht spikers**".
¶ De **fracht yn ha** > geladen zijn.
2. Ook **frachtjild**, **skipsfracht** en **skippersfracht**. Het geldt dat een schipper van een vervoerder ontvangt voor het vervoer.

frachtboeier (de) = vrachtboeier ► **boeier**(3)

frachtbrief (it & de) = vrachtbrief

Ook **sjarter**. Het ingevulde formulier waarop van alles over de vracht wordt meegedeeld en dat is voorzien van de handtekening (of 'zijn' kruisje) van de schipper en de be- of vervoerder. In de vorm van een formele overeenkomst tussen de schipper en zijn wederpartij heet dit in het Nederlands **connossement**.

frachtfarre = vrachtvaren

Soms is de algemene betekenis 'vracht vervoeren' bedoeld, maar een schipper verstond onder **frachtfarre** eigenlijk alleen het varen met een bepaalde vracht die in opdracht van een bevrachter of een andere opdrachtgever werd vervoerd. Dit ter onderscheiding van het varen met **eigenhannel** ► **negoasjefeart**.

frachtjild (it) = vracht ► **fracht**(2)

frachtskip (it) = vrachtschip

Schip dat speciaal voor het vervoeren van vracht

is ingericht ► **wenskip**. De schipper van zo'n schip is een **frachtskipper**.

frette = vreten

Ook **ynfrette**. Aantasten door agressief contact. Dat kan chemisch zijn, bijvoorbeeld door een zuur. Ook rot vreet in. Verder kan het uitslijten door zwaar gebruik, zoals het kluisgat waardoor een ketting loopt, (**yn**)**frette** tot gevolg hebben.

frij = vrij

1. Vrij wordt gebruikt om aan te geven dat je van niemand last hebt. Wie vrij ligt kan ongehinderd een eigen koers kiezen en als je **frij foar** ligt ben je vrij om van koers te veranderen. Bij de wedstrijdregels is het begrip **frij foar** (binnen twee scheepslengtes van een boei) van belang omdat een inhalend schip dan niet meer tussen het in te halen schip en de boei mag komen.
2. Soms wordt **frij** ook gebruikt om aan te geven dat ergens niet voor betaald hoefde te worden. Voor de bediening van een **frije brêge** bijvoorbeeld hoefde je geen **brêgejild** af te dragen.
3. Onbezwaard met hypothecaire lasten. Bij schepen was dat niet altijd even gemakkelijk uit te maken gezien de juridische positie die een schip tussen roerend en onroerend goed inneemt.

frijfalle = vrijvallen

Ook **frijfarre** en **frijstjoere**. Zo zeilen dat je een hindernis of een ander schip zonder problemen kunt passeren.

frijfarre = vrijvaren ► **frijfalle** ► **úntfarre**.

frijkappe = vrijkappen

Ook **loskappe**. Bij een houten schip was het beslist noodzakelijk om bij ijsvorming te voorkomen dat het schip werd ingevroren. Elke dag kapte of zaagde men met een ijsbijl of zaag een ringvormig bit ► **byt**(2) van zo'n voet breedte rond de scheepshuid. Ook bij ijzeren schepen, zeker de wat oudere, was dat wenselijk om te voorkomen dat het schip gekraakt zou worden ► **iishuffer** ► **teiwaar**. In politiereglementen was dit dan ook voorgeschreven.

frijstjoere = vrijsturen ► **frijfalle**

frijstjoer

fronder (it) = vooronder ► **foarûnder**

frou (de) = vrouw

Een Fries zegt 'de **frou**' als hij 'myn **frou**' bedoelt. Op kleine binnenschepen droeg zij vaak een grote verantwoordelijkheid omdat ze tevens als volwaardig hulp van de schipper fungeerde, en vaak ook de boeken bijhield en de huiselijke regels aan boord bepaalde. Een vrouw (echtgenote) die "van de wal" (dus niet uit een schippersfamilie) afkomstig was, werd in schipperskringen, vanwege het gebrek aan ervaring, meestal als tweede keus beschouwd. Zij moest eerst nog leren varen ► **skipperske**.

frouljuswurk (it) = vrouwenwerk

Meestal met ontkenning gebruikt: **dat is gjin frouljuswurk** waarmee werd bedoeld dat dat voor vrouwen fysiek te zwaar is. Verstandige schippers lieten hun vrouwen wel laden en jagen (trekken), maar niet kruien en sjouwen.

Frysk flachje (it) = Fries vlaggetje

Achter op het helmhout schilderde men soms een zandloper als symbool van de vergankelijkheid. Het idee van het schilderen van een Friese vlag op de achterkant van het helmhout kan worden toegeschreven aan Tjipke Postma, die dat onder de Friese schippers vanaf 1915 heeft gepropageerd. Van hem is waarschijnlijk ook het Friese vlagje dat als insigne op de schipperspet wordt gedragen afkomstig (aanvankelijk als teken van lidmaatschap van de Friesche Federatie van Binnenschippersverenigingen ► **skippersbûn**). De Friese vlag heeft als bijnaam **herten sân** ► **hert**(3).

Frysk jacht (it) = Fries jacht ► **jacht**(2)

Fryske kap (de) = Friese kap

Het geheel van gebogen kapluiken ► **kap** zoals je die op een **beurtskip** vond. De den had dan een kromming van zo'n 120 graden en de luiken ► **lûk** waren gevormd uit rechte, in de lengterichting van het schip gelegde, aaneensluitende delen.

Fryske maatkast (de) = Friese maatkast

► **maatkast**

fullingsboard (it) = vullingplank

Ook **fullingsboerd** en **fullingsbuord**. Elk van

de losse plankjes waarmee je de luchtopeningen in de **wegering** (bij houten schepen) kunt afsluiten. Het geheel van de **fullingsboarden** is het **fullingshout** ► **fullingstik**. Meestal waren het twee lagen boven elkaar tussen de kimmen ► **kym** en de **bûkdelling** ► **wetterboerd**(3).

fullingshout (it) = vullinghout ► **fullingsboard**

fullingstik (it) = vulstuk

Een stuk hout dat wordt aangebracht als de scheepsbouwer niet goed uit komt of wanneer er een gat of opening moet worden opgevuld ► **fullingsboard** ► **slimhout**(3) ► **tuskenstik**.

fuortdriuwe = wegdrijven

Gezegd van iets dat heel langzaam wegdrijft of -zeilt.

fuortfarre

1. **Wegvaren** Naar een andere plek varen.
2. **Doorgaan**. Letterlijk voortvaren, het woord wordt met name figuurlijk gebruikt.

♣ **Mei it wurk fuortfarre** > Het werk voortzetten

fuortkloetsje = wegbomen ► **kloetsje**

fûst (de) = vuist

Alleen in de uitdrukking: **foar de fûst op yn 'e wyn** > Pal in de wind

fyn = fijn ► **ticht**(2)